

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-34-42, факс: 255-33-13, e-mail: comeuroint@v.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" (щодо подолання практик недобросовісної конкуренції у сфері поставок сільськогосподарської продукції)
(реєстр. № 6068-1 від 20.09.2021, н.д. Лічман Г.В., Кінзбурська В.О. та інші)

Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 08 грудня 2021 року (протокол № 91) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

1. Загальна характеристика законопроекту

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є удосконалення правових засад захисту суб'єктів господарювання, які здійснюють постачання сільськогосподарської продукції від недобросовісних торгових практик з боку суб'єктів господарювання – покупців такої продукції.

Прийняття законопроекту дозволить на законодавчому рівні передбачити ефективні механізми протидії практикам недобросовісної конкуренції у сфері поставок сільськогосподарської продукції, що сприятиме захисту постачальників сільськогосподарської продукції зокрема, та продовольчої безпеки держави загалом.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до сфери дії права Європейського Союзу

Проект Закону за предметом правового регулювання належить до сфери правил конкуренції, що відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року № 1629-IV належить до пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу та охоплюється зобов'язаннями України передбаченими у рамках Глави 10 «Конкуренція» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та Глави 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, аналогічні тим, які пропонується врегулювати проектом Закону, регулюються¹:

– Директивою Європейського Парламенту та Ради 2011/7/ЄС від 16 лютого 2011 року «Про протидію простроченню платежів в торгових операціях» (OJ L 48, 23.2.2011, р. 1–10) (далі – Директива 2011/7);

– Директивою Європейського Парламенту та Ради 2019/633 від 17 квітня 2019 року «Про недобросовісну торгову практику між підприємствами у сфері сільського господарства та продовольства» (OJ L 111, 25.4.2019, р. 59–72) (далі – Директива 2019/633).

3. Відповідність законопроекту праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності асquis ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Основними відмінностями альтернативного законопроекту (реєстр. № 6068- 1) від основного законопроекту (реєстр. № 6068) є поширення дії закону:

– на усіх суб'єктів господарювання, які закупають сільськогосподарську продукцію (заготівельні та переробні підприємства, торгові посередники), а не тільки на суб'єктів господарювання, які здійснюють торговельну діяльність, що дозволить ефективно протидіяти недобросовісним торговим практикам на усіх стадіях ланцюгу поставки сільськогосподарської продукції;

– на суб'єктів, які здійснюють закупівлю сільськогосподарської продукції у відповідності до Закону України «Про публічні закупівлі» (за винятком закладів освіти та закладів охорони здоров'я), що дозволить забезпечити дотримання конституційних гарантій рівності усіх форм власності;

– на усі випадки, коли постачальник та/або покупець сільськогосподарської продукції, створені та зареєстровані відповідно до законодавства України, що дозволить створити ефективні механізми захисту вітчизняних постачальників сільськогосподарської продукції у зовнішньоекономічній діяльності;

– на відносини між постачальниками та покупцями, що мають різну «ринкову силу», критерієм визначення якої встановлюється річний дохід від усіх видів діяльності, що сприятиме захисту малого та середнього бізнесу у відносинах з великим.

Згідно з положеннями *статті 254 Угоди про асоціацію*, Сторони визнають важливість вільної та неспотвореної конкуренції у торговельних відносинах. Сторони визнають, що антиконкурентні господарські дії та операції потенційно можуть спотворити належне функціонування ринків та загалом зменшити позитивні наслідки лібералізації торгівлі.

Статтею 378 Угоди про асоціацію встановлено, що Сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покращують умови для підприємницької

¹ В Угоді про асоціацію відсутнє пряме зобов'язання щодо імплементації положень Директиви 2011/7 та Директиви 2019/633 в національне законодавство

діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств (МСП).

В супровідних документах до законопроекту, зокрема, зазначено про необхідність імплементації норм Директиви 2019/633 у національне законодавство.

Директива 2019/633 спрямована на врівноваження ринкових відносин маленьких постачальників сільськогосподарської продукції на ринках ЄС із великими покупцями такої продукції, які, користуючись перевагою у ринковій силі, можуть встановлювати завідомо невідповідні для постачальника умови (зокрема, перекладаючи на постачальника непропорційні комерційні ризики, або передбачаючи різні за обсягами права та обов'язки для різних сторін договору). Така ситуація призводить до того, що умови договору між постачальниками та покупцями, у разі наявності між ними значної різниці у фінансових показниках, можуть бути завідомо невідповідними для постачальника навіть за умови, що обидві сторони вільно погодилися на такі умови.

З метою запобігання укладенню таких договорів, частиною першою статті 3 Директиви 2019/633 встановлюється повна заборона низки недобросовісних комерційних практик. Частиною другою статті 3 Директиви встановлюється перелік таких комерційних практик, застосування яких допустиме лише за умови їх однозначного закріплення сторонами у договорі поставки.

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» новою Главою 4-1, якою пропонується визначити недобросовісні торгові практики у відносинах між постачальниками та покупцями сільськогосподарської продукції.

Аналогічно до положень Директиви 2019/633, змінами до статті 2 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» пропонується передбачити, що положення Глави 4-1 застосовуються винятково у тих випадках, коли річний дохід покупця перевищує річний дохід постачальника, разом з цим, розрахунок порогових фінансових показників є недостатньо обґрунтованим та не враховує поточний стан української економіки.

Запропоноване законопроектом положення, що Глава 4-1 цього Закону застосовується до відносин між постачальниками та покупцями сільськогосподарської продукції, якщо постачальник та/або покупець сільськогосподарської продукції, створені та зареєстровані відповідно до законодавства України не узгоджується з положеннями статті 2 Директиви 2019/633, в якій зазначено, що Директива поширюється на продажі, коли постачальник або покупець, або обидва зареєстровані в Союзі.

Перехідними положеннями законопроекту закріплюється такий самий перехідний період, який був наданий для імплементації Директиви 2019/633 – два роки.

Додатково необхідно зазначити, що в Європейському Союзі питання щодо оплати поставлених товарів також врегульовані Директивою 2011/7. Метою

Директиви 2011/7 є протидія простроченню платежів в торгових операціях для забезпечення належного функціонування внутрішнього ринку, таким чином, сприяючи конкурентоздатності суб'єктів підприємницької діяльності та, зокрема, МСП.

Пунктом 13 Преамбули Директиви 2011/7, окрім строку договірному періоду здійснення оплати між підприємствами (не більше 60 календарних днів), також визначено, що у сторін залишається можливість однозначно передбачити період здійснення оплати, що становить більше 60 календарних днів, за умови, що таке продовження не вважатиметься надзвичайно несправедливим по відношенню до кредитора.

Частиною п'ятою статті 3 Директиви 2011/7 встановлено, що Держави-члени гарантують, що період оплати, зазначений в контракті, не перевищує 60 календарних днів, якщо інше однозначно не передбачається в контракті та за умови, що це не надзвичайно несправедливо по відношенню до кредитора в межах розуміння статті 7.

Положення Директиви 2011/7 підкреслюють необхідність збереження принципу свободи договору між суб'єктами господарювання.

Таким чином, надмірне регуляторне втручання держави у договірні взаємовідносини між суб'єктами господарювання може призвести до спотворення принципу свободи договору, закладеного у Принципах європейського договірному права та Цивільному кодексі України (стаття 627), відповідно до яких суб'єкти господарювання є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до ЄС

Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (щодо подолання практик недобросовісної конкуренції у сфері поставок сільськогосподарської продукції) (реєстр. № 6068-1 від 20.09.2021, н.д. Лічман Г.В., Кінзбурська В.О. та інші) **фрагментарно враховує** положення права ЄС та **потребує** суттєвого доопрацювання.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EED52E007FC38E00
Дійсний до: 20.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-20/03-2021/385233 від 10.12.2021

752265